

KALASHNIKOV kundër RUSISË
(kërkesa nr. 47095/99)
15 korrik 2002

kjo çështje ka të bëjë me kushtet dhe kohëzgjatjen e ndalimit të cilat, sipas Gjykatës, vinin në kundërshtim me garancitë e parashikuara nga Konventa

I. Faktet kryesore

1. Valeriy Yermilovich Kalashnikov, është shtetas rus i lindur më 1955 dhe jeton në Moskë. Në shkurt 1995, ndërkokë që ishte president i një banke, Z. Kalashnikov u akuzua për mashtrim. Gjykata e Rrethit të Magadanit filloi ta shqyrtonë çështjen e tij në nëntor 1996, por shqyrtimi u shty nga maji 1997 për në prill 1999. Ai u dënuar më 3 gusht 1999 dhe më 29 shtator 1999 çështja u mbyll. Më 30 shtator 1999 Z. Kalashnikov u akuzua edhe për begatim pa shkak. Ai nuk u gjet fajtor për këtë akuzë dhe kjo çështje u mbyll në 31 mars 2000. Më 26 qershor 2000 ai i lirua nga burgu në vijim të një amnistie.
2. Nga 29 qershor 1995 deri më 20 tetor 1999 kërkuesi u mbajt në një qendër ndalimi në qytetin e Magadanit. Pas dhënies së vendimit të 3 gushtit 1999 nga ana e Gjykatës së Rrethit, më 20 tetor 1999, ai u dërgua për të vuajtur dënimin e tij në burg. Më 9 dhjetor 1999 ai u transferua përsëri në qendrën e ndalimit të qytetit të Magadanit, ku ndenji deri sa u lirua më 26 qershor 2000.
3. Kërkuesi ankohej në lidhje me kushtet në qendrën e ndalimit të Magadanit, ku ai përfshinte elementët e mëposhtëm.
 - Qelia e tij ishte 17 m² dhe në të kishte tetë shtretër të dykatësh; pothuajse vazhdimisht në të mbaheshin 24 persona; kishte tre veta për çdo shtrat dhe flihej me turne; për më tepër ishte e pamundur të flihej sepse televizori dhe drita e qelisë nuk fikeshin kurrë;
 - Personi që përdorte tualetin shihej nga të gjithë të mbyllurit në qeli po ashtu edhe nga rojet e burgut; një tryezëngrënje ishte vetëm një metër larg tualetit;
 - Qelia nuk kishte ajrosje dhe ishte e tepër e nxehëtë në verë dhe shumë e ftohtë në dimër; ajo ishte e mbushur me parazitë; gjithashtu, duke qenë i rrethuar me pirës të vazhdueshëm të duhanit, kërkuesi u detyrua të bëhej një pirës pasiv;

Ai vuajti nga një shumëlojshmëri dhimbjesh të shpinës dhe infeksionesh nga myku, duke humbur thonjtë e gishtave të këmbëve dhe të duarve; gjatë procesit nga 11 nëntori 1996 deri më 23 prill 1997 dhe nga 15 prilli 1999 deri më 3 gusht 1999 ai pati mundësi të kurohej për zgjebë; në gjashtë raste në qelinë e tij u çuan persona me tuberkuloz ose sifiliz dhe kërkuesi detyrohej të bënte gjilpëra profilaktike me antibiotikë.

4. Duke iu referuar kartelës mjekësore të kërkuesit, gjatë periudhës së heqjes së lirisë së tij ai kishte vuajtur nga zgjebja, alergji lëkure, infeksione myku në duar dhe këmbë dhe nga mukozë. Një raport i lëshuar në korrik

1999 nga ekspertë mjekësorë deklaronte që kërkuesi po vuante nga disteni neuroqarkulluese, lodhje nervore, sëmundje kronike të stomakut dhe duodenit, si dhe infeksion nga myku.

II. Vendimi i Gjykatës

5. Kërkuesi ankohej në lidhje me kushtet e mbajtjes së tij – duke u bazuar për këto pretendime në Nenin 3 të Konventës – si dhe përfaktin se paraburgimi dhe procedimi penal kundër tij kishin shkelur të drejtat që i garantonin nenet 5 § 3 dhe 6 § 1 të Konventës.

A. Në lidhje me Nenin 3

6. Ndërmjet të tjershë, Gjykata vuri në dukje se në çdo kohë kishte vetëm 0.9 – 1.9 m² hapësirë për çdo person brenda qelisë ku mbahej kërkuesi. Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimeve ose Dënameve Çnjerëzore dhe Degraduese ka përcaktuar një sipërfaqe prej 7 m² për të burgosur si sipërfaqe të përshtatshme që do të ishte e preferueshme të ndiqej në një qeli. Pra qelia e kërkuesit ishte në vazhdimësi tepër e mbipopulluar - një gjendje që në vetvete ngrinte një çeshtje të Nenit 3.

7. Duke pasur parasysh mbipopullimin e qelisë, personat që mbaheshin në të duhet të flinin me turne, me ndërresa tetë orësh dhe kushtet e fjetjes rëndoheshin edhe më tepër nga ndriçimi i vazhdueshëm i qelisë si dhe nga gjullurdia dhe zhurma e përgjithshme për shkak të numrit të madh të personave. Privimi i gjumit që vinte si pasojë, sipas mendimit të Gjykatës duhet të ketë genë një barrë e rëndë fizike dhe psikologjike për kërkuesin.

8. Gjykata vlerësoi gjithashtu mungesën e ajrimit të përshtatshëm në qelinë e kërkuesit në të cilën kishte një numër të tepërt personash të cilët me sa dukej ishin lejuar edhe të pinin duhan. Ajo mbajti gjithashtu parasysh mbushjen e qelisë me parazitë, gjendjen e shkatërruar dhe të papastër të qelisë dhe të pjesës së tualetit, mungesën e plotë të një jete private brenda qelisë, faktin që gjatë gjithë heqjes së lirisë së tij kërkuesi vuajti nga dhimbje shpine dhe infeksione myku. Gjykata vuri më tej në dukje me një shqetësim të madh se kërkuesi here pas here ishte mbajtur në një qeli me të dënuar që vuanin nga sifilizi dhe tuberkulozi.

9. Ndërkohë që Gjykata vuri me kënaqësi përmirësimet themelore që dukeshin të ishin bërë në zonën e burgut të Magadan ku edhe mbahej kërkuesi, ajo nuk mund të mos i kushtonte vëmendje tërësisë së kushteve të papranueshme me të cilat kërkuesi është dashur të përballet në kohën e vuajtjes së dënimit.

10. Gjykata gjeti se kushtet në të cilat mbahej kërkuesi, duke mbajtur parasysh edhe kohëzgjatjen e mbajtjes së kërkuesit në këto kushte, arrin në përbënин një trajtim degradues. Për pasojë ka pasur shkelje të Nenit 3 të Konventës.

B. Në lidhje me Nenin 5 § 3

11. Gjykata vuri në dukje se e gjithë periudha e paraburgimit të kërkuesit arrinte deri në katër vjet, një muaj dhe katër ditë. Megjithatë përderisa periudha përpëra 5 majit 1998 – data kur Konventa ka hyrë në fuqi në Rusi – ngelej jashtë juridikSIONIT të Gjykatës, mund të merrej për bazë vetëm periudha prej një viti dy muajsh dhe 29 ditësh, e ngelur nga ajo datë deri kur Gjykata e Rrethit të Magadanit dha vendimin më 3 gusht 1999. Pavarësisht nga kjo Gjykata e mbajti parasysh faktin që deri më 5 maj 1998 kërkuesi kishte qenë në gjendje të heqjes së lirisë për 2 vjet, dhjetë muaj dhe gjashtë ditë, duke qenë se ishte ndaluar më 29 korrik 1995.

12. Gjykata kujtoi gjithashtu se ekzistenca e një dyshimi të fortë në lidhje me pjesëmarrjen e një personi në krimë të rënda, pavarësisht se përbën një element me rëndësi, nuk mundet në vetvete të justifikojë një kohë të gjatë paraburgimi. Në lidhje me arsyet e tjera në të cilat u mbështet Gjykata e Rrethit të Magadan në zgjatjen e periudhës së paraburgimit të kërkuesit, dhe veçanërisht atë të rrezikut të pengimit të hetimit të çështjes, Gjykata veri në dukje se Gjykata e rrethit nuk përmendi asnjë rrëthanë faktike ku të mbështeste përfundimet e saj, të cilat ishin identike më 1996, 1997 dhe 1999. Nuk kishte asnjë referim në interpretimet e saj në asnjë faktor që të mund të tregonte që rreziku vazhdonte gjatë të gjithë periudhës në fjalë. Gjykata gjeti se arsyet në të cilat u mbështetën autoritetet, pavarësisht se fillimisht kishin rëndësi dhe mund të konsideroheshin të mjaftueshme, me kalimin e kohës pushuan së justifikuari mbajtjen e kërkuesit në gjendje paraburgimi.

13. Duke mbajtur parasysh hetimin dhe vonesat e konsiderueshme në procedimet gjyqësore, Gjykata vlerësoi se autoritetet nuk kishin vepruar me gjithë zhdërvjelltësinë e duhur. Për këtë arsy Gjykata konstatoi se periudha që kërkuesi kaloi në gjendje paraburgimi e kalonte atë të "afatit të arsyeshëm" dhe pra ka pasur shkelje të Nenit 5 § 3 të Konventës.

C. Në lidhje me Nenin 6 § 1

14. Periudha në vlerësim e sipër – që nga 8 shkurti 1995 deri më 31 mars 2000 – arrinte në një total prej pesë vjetësh, një muaji dhe 23 ditësh, për vetëm një nivel juridikal, pavarësisht nga procedurat e shumta anësore në lidhje me çështjen. Por përderisa juridikioni i saj mbulonte periudhën pas 5 majit 1998, Gjykata vuri në dukje se ajo mund të merrte parasysh vetëm situatën procedurale që ekzistonte në këtë datë.

15. Gjykata vlerësoi se autoritetet kishin dështuar në përbushjen e detyrimit të tyre për zell të posaçëm, sidomos pas hyrjes në fuqi të Konventës pas 5 majit 1998. Për këtë arsy ajo vlerësoi se kohëzgjatja e procedurave nuk kënaqte kriterin e "afatit të arsyeshëm" dhe, pra, ka pasur shkelje të Nenit 6 § 1 të Konventës.

D. Në lidhje me Nenin 41

16. Gjykata i akordoi kërkuesit 5 000 Euro për dëm jo-material dhe 3 000 për shpenzime dhe pagesa.

III. Koment

17. Ky vendim i rëndësishëm nxjerr në pah problemin e përdorimit të tepruar të paraburgimeve të gjata, gjë që ndodh në shumë prej vendeve të reja anëtare të Këshillit të Evropës. Kjo ndërhyrje e papranueshme ndaj së drejtës së lirisë shkel Konventën edhe kur kushtet e mbajtjes së personit të ndaluar janë "komode".

18. Siç e ka thënë edhe vetë Gjykata në çështjet *Dougoz kundër Greqisë*, të 6 marsit 2001¹ dhe *Peers kundër Greqisë*, të 19 prillit 2001², kur kushtet në burgje janë aq të këqija sa çojnë në shkelje të Nenit 3, edhe vetë përdorimi i paraburgimit vihet në pikëpyetje. Neni 3 ka karakter absolut dhe vendosja e dikujt në kushte që shkelin atë nuk mund të justifikohet në asnje lloj mënyre. Ndoshta e vetëdijshme për mijëra çështje të ngjashme që mund të vijojnë Gjykata i akordoi kërkuesit vetëm 5 000 Euro dëmshpërblim (në Dougoz dhe Peers secili prej kërkuesve kishte marrë nga 17 000 Euro). Duhet theksuar se megjithëse Gjykata mund ta marrë parasysh periudhën totale të paraburgimit në vlerësimin e karakterit të arsyeshëm të kohëzgjatjes së tij, në akordin e dëmshpërblimit në lidhje me kushtet ajo mund t'i referohet vetëm periudhës pasi Rusia ka ratifikuar Konventën.

¹ Përfshirë në këtë botim.

² *Id.*